

RASYONEL VE İRRASYONEL SAYILAR

ÖRNEK: 0,16 ; 0,9 ve -4,3 ondalık gösterimlerini iki tam sayının oranı şeklinde yazınız.

$$0,16 = \frac{16}{100} = \frac{4}{25}$$

$$0,9 = \frac{9}{10}$$

$$-4,3 = -\frac{43}{10}$$

ÖRNEK: $1,\overline{6}$ devirli ondalık gösterimi bir rasyonel sayı mıdır?

$$x = 1,\overline{6} \text{ diyelim.}$$

$$x = 1,\overline{6} = 1,6666\dots$$

$1,\overline{6} = 1,6666\dots$ devirli ondalık gösterimi iki tam sayının oranı şeklinde yazılabildiğinden bir rasyonel sayıdır.

Eşitliğin her iki tarafını 10 ile çarpalım:

$$10.x = 16,6666\dots$$

Bu iki eşitliği taraf tarafa çıkartalım:

$$10.x = 16,6666\dots$$

$$\underline{- x = 1,6666\dots}$$

$$9x = 15$$

$$x = \frac{15}{9} = \frac{5}{3}$$

ÖRNEK: $\sqrt{2}$ sayısı rasyonel sayı mıdır?

Hesap makinesi yardımıyla $\sqrt{2}$ sayısının değerini hesaplayalım:

$$\sqrt{2} = 1,414213562373095\dots$$

İki tam sayının oranı şeklinde yazılamayan sayılara “irrasyonel sayılar”, bu sayıların oluşturduğu kümeye ise “irrasyonel sayılar kümesi” denir.

ÖRNEK: $\sqrt{3}, \sqrt{5}, \sqrt{6}, \sqrt{7}, \dots$ gibi tam kare olmayan sayıların karekökleri birer irrasyonel sayıdır.

Ondalık gösterimi verilen sayılardan virgülden sonrası (ondalık kısmı) düzensiz şekilde devam eden (devirli ondalık gösterimi olmayan) sayılar da birer irrasyonel sayıdır.

$\pi = 3,1415926\dots$ bir irrasyonel sayıdır.

ÖRNEK: $(\sqrt{3}-1).(\sqrt{3}+1)$ işleminin sonucunu bularak işlem sonucunda bulduğunuz sayının, hangi sayı kümesinin elemanı olduğunu belirleyiniz.

$$\begin{aligned} & (\sqrt{3}-1).(\sqrt{3}+1) \\ &= \sqrt{3}.\sqrt{3} + \sqrt{3}.1 - 1.\sqrt{3} - 1.1 \\ &= 3 + \sqrt{3} - \sqrt{3} - 1 \\ &= 2 \end{aligned}$$

ÖRNEK: $\sqrt{11}$; -2 ; 5 ; $1,0\bar{2}$; $0,4949\dots$; $-2\sqrt{6}$ sayılarından hangileri rasyonel, hangileri irrasyonel sayıdır? Belirleyiniz.

$\sqrt{11}$ irrasyonel sayı

-2 rasyonel sayı

5 rasyonel sayı

$1,0\bar{2}$ rasyonel sayı

$0,4949\dots$ rasyonel sayı

$-2\sqrt{6}$ irrasyonel sayı

RASYONEL VE İRRASYONEL SAYILAR

a ve b birer tamsayı ($b \neq 0$) olmak üzere $\frac{a}{b}$ şeklinde yazılamayan sayılara “irrasyonel sayılar” denir.